

Globalisering

Hvad er globalisering?

Globalisering er kontakt mellem lande og kontinenter. Denne kontakt kan være af forskellig karakter: handel, udveksling af ideer og kultur, immigration m.m.

Hvilke globaliseringsbølger arbejder vi med?

Der er ikke faglig enighed om globaliseringsbølgerne. Det er et analytisk begreb, der ikke "kan ses i virkeligheden". Visse historikere går langt tilbage i tid – andre ser det som nogle nyere tendenser. Globaliseringstendenserne kan, ifølge visse historikere, spores tilbage til slutningen af 1400-tallet, hvor opdagelsesrejser, herunder Columbus' opdagelse af Sydamerika kan ansues som starten på globaliseringen og deler globaliseringen ind i epoker. Andre historikere ser 1871 som starten på den første globaliseringsbølge.

Epoker

Første epoke: Globalisering af lande
(ca. 1500 til 1800)

Anden epoke: Globalisering af firmaer
(ca. 1800 til 2000)

Tredje epoke: Globalisering af mennesker
(ca. 2000 og frem)

Globaliseringsbølger

Første globaliseringsbølge
(1871-1914)

Anden globaliseringsbølge
(1945-1989)

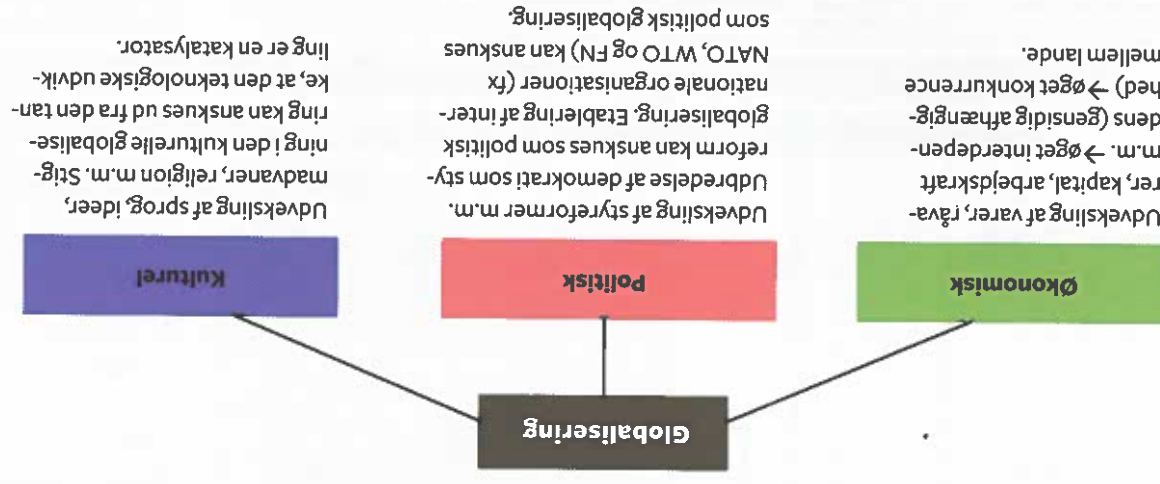
Tredje globaliseringsbølge
(1989-2001)

Fjerde globaliseringsbølge
(2001- →)

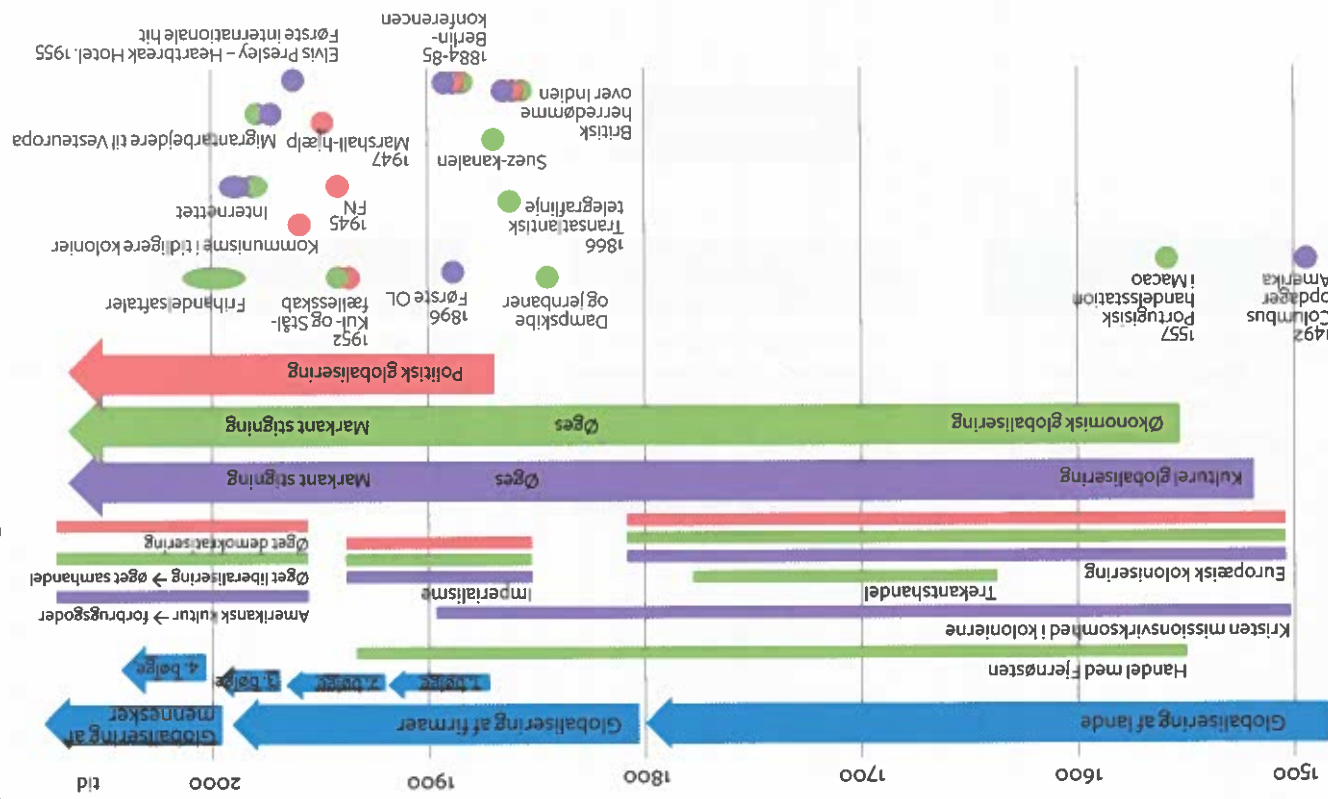
Hvilke typer globalisering findes der?

- **Økonomisk** (udveksling af varer, kapital, arbejdskraft m.m.)
- **Politisk** (udveksling af styreformer, ideologi, oprettelse af internationale organisationer, internationale regler m.m.)
- **Kulturel** (udveksling af ideer, sprog, religion m.m.)

Figur 4-10 Globalisering

Figur 4.11 Globalisering

De blå pile illustrerer historikernes bud på de forskellige epoker/globaliseringsbølger. Linjerne illustrerer kendetegn ved globalisering set over tid. Punkterne illustrerer begivenheder, der har betydning for globaliseringen. De forskellige farver indikerer de forskellige former for globalisering.

Figur 4.12 Globaliseringsdrivkræfter

Drivkræfter/årsager	Øget liberalisering handelen, øget samhandel mellem lande. Udvikling af transport- og kommunikationsteknologier → globalt marked. Stigning i antal af virksomheder, der driver forretning på tværs af landegrænser. Lavere transportomkostninger.	Demokratisering, øget kommunikation mellem lande, øget samhandel mellem lande, internationale netværk mellem stater. Færre restriktioner.	Terror frygt, Digitalisering, teknologisk udvikling, af- traditionalisering
---------------------	---	---	---

Figur 4.13 Globaliseringens tre dimensioner

	Økonomisk	Politisk	Kulturel
Indeholder	Udveksling af varer, råvarer, kapital, arbejdskraft m.m. mellem lande og kontinenter	Udveksling af styreform, ideologier, etablering af internationale organisationer	Udveksling af ideer, sprog, religion m.m. mellem lande og kontinenter
Kommer til udtryk ved	Øget samhandel, outsourcing, økonomisk interdependens, transnationale selskaber, globalisering af vareproduktion, opsplittning af produktion, joint ventures, opkøb af virksomheder i andre lande,	Øget demokratisering, stigning i antallet af internationale organisationer (såsom WTO, NATO, FN m.fl.).	Ændrede forbrugsmønstre, ændringer i madkulturen, amerikanisering, film, musik.

Hvad kan du bruge din viden om globalisering til?

Du kan bruge din viden om globalisering til at undersøge og beskrive den måde, lande og kontinenter har påvirket hinanden siden 1870'erne. Set i et diakront perspektiv (se side 78) vil du kunne identificere forskellige globaliseringsbølger samt påpege, hvordan de forskellige globaliseringstyper har udviklet sig over tid. Både den økonomiske, politiske og kulturelle globalisering er vokset markant gennem historien. Vær opmærksom på, at politikere, forskere m.fl. ikke er enige om de positive og negative konsekvenser ved globalisering. For nogen vil fx økonomisk globalisering ses som en positiv ting, da det kan skabe økonomisk vækst – for andre kan dette ses som noget negativt, da det kan fastholde visse lande i fattigdom. Nogen vil se den kulturelle globalisering som en berigelse – andre vil se det som en trussel mod traditionerne og frygte et nationalt kulturtab. Vær desuden opmærksom på, at de forskellige globaliseringsdimensioner påvirker hinanden indbyrdes. Således vil en øget økonomisk globalisering alt andet lige påvirke både den politiske og kulturelle globalisering – og omvendt.

Kulturmøder og fremmedsyn

Hvad er kulturmøder?

Et kulturmøde er et møde mellem mennesker fra kulturer, der har forskellige normer og værdier. De kan være fredelige, konfliktrfyldte eller direkte voldelige. Gennem historien har de blandt andet fundet sted, når kulturer har mødt hinanden gennem udforskning, handel, migration eller krig, men også når nye tanker eller religiøse og politiske brud er opstået (for eksempel protestanters syn på katolikker efter reformationen eller tyske nazisters syn på jøderne i Tyskland i 1930'erne).

Hvad er fremmedsyn?

Et fremmedsyn, eller fremmedbillede, handler om, hvordan man opfatter den fremmede kultur, dens normer, værdier og traditioner, altså kort og godt hvordan man opfatter 'de andre'.

Hvad kan du bruge din viden om forskellige fremmedsyn til?

At afdække fremmedsynet i en kilde handler dybest set om at finde kildens tendens (se side 29 'Tendens'). Du kan bruge din viden om de forskellige fremmedsyn, når du har en kilde, der beskriver en anden kultur end afsenderens. Om det handler om kristne korsfareres møde med muslimerne i det hellige land i middelalderen, europæernes møde med de indfødte i de områder, de koloniserede fra 1492 og frem, eller danske politikeres syn på immigranter i dag, så kan du med din viden forsøge at afdække, hvordan de har opfattet den fremmede kultur.

Figur 4.14 Forskellige fremmedsyn

Syn på de fremmede	Eksempel på fremmedsyn
Venlige	Den fremmede kultur er nok anderledes, men der er områder, hvor man har ting til fælles. Den opfattes som ikke-truende, og måske endda som en, man kan lære noget af. For eksempel som danskere i dag opfatter nordmænd.
Fjendtlige	Den fremmede kultur opfattes som en modsætning til ens egen. Et fjendtligt fremmedbillede opfatter forskellene som sort/hvide og som noget, der skal bekæmpes for alt i verden. For eksempel det liberale USA's syn på det kommunistiske Sovjetunionen under den kolde krig eller Irans syn på USA i dag.
Eksotiske	Den fremmede kultur opfattes med idealiserede og romantiske briller, hvor den ikke er skræmmende, men fascinerende. Ofte repræsenterer synet på den fremmede kultur en længsel efter et mere simpelt og frit liv, der står i modsætning til det komplicerede moderne byliv. Det repræsenteres i synet på 'den ædle vilde', der nok er primitiv, men også ærlig, modig og fri. Et eksempel på dette ses i spillefilm som 'Danser med ulve', 'The Last Samurai' og 'Avatar'.
Arrogante	Den fremmede kultur opfattes som barbarisk, og de fremmede som nærmest vilde dyr, der enten skal bekæmpes eller underkvinges. De fremmede kan aldrig nå ens eget niveau, men skal forblive som en underklasse, eller eventuelt som slaver. Et eksempel på dette kan være hvide slaveejerers syn på de afrikanske slaver i sydstatene i USA i 1800-tallet.
Paternalistiske	Den fremmede kultur opfattes som tilbagestående i forhold til ens egen, og de fremmede opfattes som uvidende børn. Da de opfattes som børn, og ikke som vilde dyr, har de dog potentiale for at nå et højere civiliseret stadie, med den rette opdragelse og undervisning. Et eksempel på dette er den europæiske tanke om 'den hvide mands byrde' i slutningen af 1800-tallet, hvor blandt andre englænderne retfærdiggjorde deres styre i Indien med, at de påtog sig en hård opgave med at bringe civilisation til de tilbagestående indere.

Inspireret af: Schou, Lotte og Rostgaard, Marianne: Kulturmøder i dansk kolonihistorie. Gyldendal 2010, s. 20-21.